
O RODOSLOVNIM TABLICAMA NJEGUŠKOG BRATSTVA PETROVIĆA

Petar Rudić

The author gives a retrospect of past works on the genealogical tree of the Petrović clan of Njeguši, from those published by Vladika Vasilije in 1759 to the latest; he points to the mistakes in those works and provides updated based on his own research. We are also publishing the Genealogical Tree of the Petrović Clan of Njeguši written by P. Rudić of 1986.

Okolo polovine XV vijeka u Njeguše se doselio neki Herak ispod planine Njegoš. Njegovi potomci nose ime Herakovići (sada Erakovići), a tako se zove i selo u Njegušima u kome uglavnom žive. Od Heraka vode lozu Petrovići i Popovići iz njeguškog sela Erakovića, Kaščelani iz njeguškog sela Mirca, Vujovići iz Spuža, a vjerovatno i neka druga bratstva.

Petrovići su dobili prezime po Petru Herakoviću, koji je živio u drugoj polovini XVI vijeka. Ovaj Petar je imao nekoliko sinova, a sada se zna samo ime njegovog sina Stijepa (Stjepana). Stijepo Petrov je takođe imao nekoliko sinova. Sada se samo zna za njegovog sina Radula (kaluđera Petra). Petar Stijepov je u narodnom predanju zapamćen i pod imenom Kaluđer, pa su neki

Crnogorci mislili da mu je to bilo lično ime. Kaluđer Petar je imao samo sina Šćepca, a Šćepac Kaluđerov: vladiku Danila (1697-1735), Damjana, Rada i Petra. Današnji Petrovići (koji sačinjavaju njihovu glavnu granu) vode lozu od Šćepčevih sinova Damjana i Rada. (Vladika Danilo se nije ženio, a muško potomstvo Petra Šćepčeva je izumrlo).

„Genealoška tablica kuće Petrović-Njegoš“ od Dušana Vuksana, koja je objavljena u „Spomenici Petra II Petrovića Njegoša – Vladike Rada“ 1926. godine, spada u bolje rodoslove bratstva Petrovića. Međutim, i u ovoj Vuksanovoj vrlo popularnoj tablici ima dosta grešaka.

Prema kratkom rodoslovu Petrovića, koji je napisao vladika Vasilije Petrović u Petrogradu 1759. godine, Stjepan (Šćepac) Kaluđerov nije imao braće. I poznati etnolog dr Jovan Erdeljanović je u Njegušima doznao i zapisao da je Kaluđer Petar imao samo sina Šćepca.¹ Međutim, Dušan Vuksan je sasvim proizvoljno napisao da je kaluđer Petar imao sinove Ivana i Šćepca. Dalje, Vuksan je napisao da je ovaj Ivan imao sinove vladiku Savu i Ivana, a Ivan Ivanov sina serdara Savu. Prema ovim proizvoljnim i nelogičnim „podacima“, Ivan (otac vladike Save) je bio Šćepčev brat, a vladika Sava je bio brat od strica vladike Danila. Prema Vuksanu, pomenuti serdar Sava je bio sin Ivana Ivanova, a sinovac vladike Danila.

Trudeći se da što bolje i potpunije upoznam genealogiju Petrovića-Herakovića, utvrdio sam da je otac vladike Save bio pop Ivan (bratučed i savremenik vladike Danila). Petar Petrović Njegoš je ovog Ivana opjevao u Gorskom vijencu, gdje mu je dao i zvanje serdara. Vjerovatno je djed popa Ivana (čije ime nije poznato) bio brat Danilovog djeda kaluđera Petra? Prema ovoj pretpostavci, vladika Danilo i pop Ivan bi bili drugo

¹ Dr Jovan Erdeljanović: *Stara Crna Gora*, Beograd, 1926, str. 431.

bratučedi. Pop Ivan je, koliko nam je poznato, imao četiri sina: vladiku Savu (1735-1781), serdara Sava (Savića), Pera i popa Vučetu, a prema nepouzdanim podacima i tri kćerke čija se imena ne znaju. Jedna Ivanova kćerka je bila udata za popa Rajiča Plamenca iz Crmnice, čiji su sinovi bili vladika Arsenije i serdar Mojsije. Druga Ivanova kćerka je bila udata za nekog Milića iz Bjelica, a treća (prema Željku Vujadinoviću) za nekog Kaluđerovića.

Navodim dva izvorna podatka koji jasno kazuju da vladika Sava nije bio Danilov brat od strica (kako je Dušan Vuksan napisao) nego dvojurodni (izvanji) plemjanik (sinovac).

„... mitropolit Danil na svoje mjesto postavil svojego dvojurodnago plemjanika mitropolita Savu, a preosvešćeni Sava takože na svoje mjesto postavil dvojurodnago svojego brata mitropolita Vasilija Petrovića“. ² Naime, vladika Sava je bio izvanji Danilov sinovac, a vladika Vasilije Savin bratučed (i savremenik).

„Vladika Sava mletačkim inkvizitorima
Stanjevići, 29. VIII 1776.

Isti manastir Podmajine bio je naš prije dok su Majini, Brajići, Pobori, Grbljani turski bili i kada je bila na Bar vojska vaša i šnjima Crnogorci i moj stric vladika Danilo s preuzvišenijem gospodinom Alvizom Mucinigom, ja sam na to mjesto bio“. ³

Serdar Savo (Savić) se u dokumentima koji su pisani ruskim jezikom pominje kao serdar Sava. On je bio sin popa Ivana, a brat vladike Save, a ne vladičin sinovac (kako je D. Vuksan

² Dušan D. Vuksan: Prepiska mitropolita Vasilija, mitropolita Save i crnogorskih glavara 1752-1759, Spomenik LXXXVIII, Beograd, 1938, str. 72.

³ Dr Jevto M. Milović: Zbornik dokumenata iz istorije Crne Gore, Cetinje, 1956, str. 335.

napisao). Iz vrlo kratkog i prigodnog rodoslova Petrovića, koji je napisao vladika Vasilije u Petrogradu 1759. godine, vidimo da je serdar Savić imao sina Ivana, a ovaj sinove Vojina i Ivana, koji su 1758. godine pošli na školovanje u Rusiju.

U Vuksanovu tablicu nije unesen Pero, sin pomenutog popa Ivana, pa je tako izostavljeno i njegovo potomstvo. Pero je, izgleda, imao nekoliko sinova? Međutim, sada se zna samo za njegovog sina Jova, koji je poslije smrti svoga strica Savića postao njeguški serdar. Serdar Jovo (Jovan, Ivan) Petrović je spadao u najistaknutije crnogorske glavare i bliske saradnike svetog Petra Cetinjskog. On je imao sina serdara Đura, koji je prilikom osnivanja Njegoševog senata 1831. godine izabran za senatora. Serdar Đuro je imao sinove Laza, serdara Joka (koji je poginuo prilikom napada Crnogoraca na turski grad Žabljak 1852. godine) i Miha. Serdar Joko je imao sinove serdara Filipa, perjaničkog kapetana Pera i Marka.

Pop Vučeta, sin popa Ivana, pominje se u jednoj zabilješci vladike Danila o crkvenim dugovima od mjeseca juna 1723. godine. Prema porodičnom predanju, on je imao nekoliko sinova od kojih se sigurno zna samo za popa Stoja. Pop Stojko Vučetin je, koliko se zna, imao sinove popa Nika, Gruja i Đikana. (Kod potomaka popa Ivana Petrovića je tokom XIX vijeka preovladalo prezime Popović. Pošto sada sačinjavaju posebno bratstvo ne postoji potreba da se ovdje o njima detaljnije piše).

Dušan Vuksan je napisao da je Šćepac Kaluđerov imao i sina kneza Luku, a Luka suprugu Maru. Međutim, nema nijednog dokumenta koji bio kazivao da je Luka bio od Petrovića sa Njeguša. Rade Labudov Petrović je smatrao da je ovaj Luka bio od Petrovića iz Kuča?

Marko Damjanov je imao četiri sina: Stijepa, mitropolita Petra Prvog, Sava i Toma. Prema pjesmi „Boj s vezirom Mahmutpašom (1796. godine, 11. julija)“, koja se nalazi u „Ogledalu srpskom“, Savo je bio mlađi od mitropolita Petra. Vuksan je

napisao da je Savova žena bila Mare Milić, Tomova Ivana Proroković, a ime Stijepove žene nije unio u tablicu. Prema kazivanju Marka Jošova Popovića (Erakovića), Stijepova žena je bila rodom od nekadašnjeg bratstva Paoša, koje je živjelo u njeguškom selu Kopitu.

Vrlo je važno pomenuti da je Dušan Vuksan u svojoj tablici Petrovića napravio nekoliko grešaka i u opisu porodice Toma Markova. On piše da je Tomo imao sinove Joka, Rada (vladiku Petra II), Pera i Pilja, i kćerke Mariju i Čanu. Poznato je da je najstariji Tomov sin bio Pero, pa vladika Petar II, a najmlađi Joko, koji je imao nadimak Piljo. Znači, Joko i Piljo nijesu bila dva lica nego jedno. Vuksan je napisao da se Marija Tomova udala za Andriju Perovića (serdara), što je tačno, a Čana za P. Đuraškovića. Stana (Ćane) Tomova je bila udata za Marka, sina serdara Filipa Đuraškovića. Vuk Vrčević je sastavio zbirku narodnih umotvorina pod naslovom „Svakojake narodne tužbalice ili naricaljke žena za mrtvijema po Boki Kotorskoj, Crnoj Gori i Hercegovini“. Navodim jedan detalj iz Vrčevićeve bilješke o Staninoj tužbalici za umrlim bratom vladikom Petrom Drugim. „Tužba nad vladikom crnogorskim Petrom Petrovićem II, koju je naricala njegova sestra Stana (Ćane), udata za Marka, sina serdara Filipa Đuraškovića...“.⁴ Dušan Vuksan je ovako napisao imena djece Pera Tomova: Pavle, Niko, Mihajlo, Lazar, Mašica, Krese, Jovana, Maka i Kusa. Dr Pero Šoć je zapisao od Stane (Kuse), kćerke Pera Tomova, da je jedan Perov sin na malom krstu dobio ime Lazar, a da mu je ruski car prilikom glavnog krštenja dao ime Pavle.⁵ Da je Perovom sinu Lazaru ruski car

⁴ Dr Radmila Pešić: Tužbalica sestre nad Njegoševim odrom, Glasnik Etnografskog muzeja na Cetinju, III knjiga, Cetinje, 1963, str. 348.

⁵ Dr Pero Šoć: Sjećanja u narodu na vladiku Rada, pomenuti glasnik, str. 355.

dao novo ime, Pavle, napisao je i serdar Rade Plamenac.⁶ Znači, Lazar i Pavle nijesu dva lica nego jedno. D. Vuksan je izostavio najmlađeg Perovog sina Rada, koji je umro kao malo dijete. Dalje, on je napisao da je Jovana Perova bila udata za Mila Martinovića. Međutim, Jovana je bila udata za Pera, sina serdara Mila Martinovića.⁷ U Vuksanovoj tablici Petrovića stoji da se jedna kćerka Pera Tomova zvala Krese, koja se triput udavala: prvi put za Petra Plamenca, drugi put za Stevana Jovićevića i treći put za Baja Boškovića iz Bjelopavljića. A Rade Turov Plamenac piše da se Marko Jovov Plamenac mjeseca oktobra 1849. godine oženio Gordanom (Kresom), kćerkom Pera Tomova, što je vjerovatnije. (Memoari, str. 25). U istim Memoarima stoji da je Marko Jovov sredinom 1850. godine poginuo prilikom razvađanja nekih zavađenih Crmničana, pa je Krese brzo postala udovica. U pomenutoj Vuksanovoj tablici stoji da se Maka, kćerka Pera Tomova, udala za Sava Đuraškovića. Prema serdaru Radu Plamencu, Marija (Maka) se bila prvi put udala za Šaletu Mašanova Vukotića s Čeva, pa je 1848. godine ostala udovica. Ona se nakon toga udala za Sava Lukina Đuraškovića iz Ceklina. (R. Plamenac: Memoari, str. 80)

Dušan Vuksan je u imenovanoj tablici napisao da je Joko Stijepov imao četiri sina: Mitra, Draga, Pera i Krsta, kao i tri kćerke. Za Pera stoji da je bio oženjen Gordom Vrbica. Inače, Pero Jokov je bio oženjen Gordom, kćerkom Nikole Vučkovića iz njeguskog sela Vrbe. U crnogorskom godišnjaku „Orliću“ za 1865. godinu je objavljen spisak crnogorskih senatora, iz koje-ga vidimo da je predsjednik Senata bio vojvoda Mirko Petrović, a potpredsjednik Nikola (Krcu) Petrović. Dakle, Krcu Jokovu nije bilo pravo (kršteno) ime Krsto nego Nikola.

⁶ Rade T. Plamenac: *Memoari*, Podgorica, 1997, str. 135.

⁷ Petar Rudić: „Ko je Pero Serdaredv iz testamenta Pera Tomova“, *Prosvjetni rad*, Podgorica, 12. mart 2002, str. 14.

Radul (Rade) Šćepčev je imao sinove vladiku Vasilija i Đura. Neki izvorni podaci govore da je Đuro imao sinove Nikolu (Nika) i Rafaila. Međutim, Dušan Vuksan u „Genealoškoj tablici kuće Petrović-Njegoš“ piše da je Đuro imao sinove: Ivana, Nika i Rafaila. Inače, ni izvorni podaci ni porodično predanje ne potvrđuju postojanje ovog Ivana. Prema pomenutoj Vuksanovoj tablici, Niko Đurov je imao sinove Pera i Iva. Uz Perovo ime postoji podatak da je umro u Rusiji 1838. godine, kao i da je imao sinove Sava i Laza. U istoj tablici o Ivu Nikovu nema nikakvih podataka osim da je bio oženjen Stanom Kitanović. U Njegušima sam čuo mišljenje da se radi o grešci, jer vjeruju da je Ivo bio oženjen od Kikanovića iz Krtola u Boki? Prema Njegoševom pismu ruskom konzulu Jeremiji Gagiću od 8. V 1838. godine Ivo Nikov Petrović je umro u Odesi, a o Peru nijesam mogao ništa doznati. U Vuksanovoj tablici stoji da je Ivo imao sina Gaja. Prema vrlo blijedom porodičnom predanju Ivo je osim njega imao i sina Đura, koji je umro (ili poginuo) kao mladić. Gajo se u dokumentima pominje pod imenom Gavriilo, što znači da mu je to bilo pravo ime. U Vuksanovoj tablici piše da je Gajo umro 1864. godine. Međutim, on se u jednom kupoprodajnom ugovoru od 24. aprila 1865. godine pominje kao svjedok, što znači da je umro nešto kasnije. Vuksan je ovako napisao imena Gajove djece: Maka, Stanko, Đuro i Labud. U pomenutoj tablici stoji da se Đurova žena zvala Čane Đurašković. Međutim, Đuro je bio oženjen Čanom Dragičevom Đuranović iz njegušskog sela Dugog Dola. Treći Gajov sin se zvao Ivo, a imao je nadimak Labud. Vuksan je zapisao da se njegova žena zvala Marija Popović. Inače, poznato je da se Labudova žena zvala Make Vukova Toroman iz njegušskog sela Erakovića, kako stoji u starim matičnim knjigama. Ivo (Labud) je imao četiri sina, a prema D. Vuksanu i tri kćerke: Mariju (što znači da joj se majka nije tako zvala nego Make), Milicu i Nanicu. U stvari, Labud je imao pet ćerki, jer je Vuksan izostavio imena Petrane i Zlatane.

U novije vrijeme se pojavilo još nekoliko rodoslovnih tablica dinastije Petrovića. Šteta je što autori tih „novih“ tablica nijesu koristili starije izvorne podatke, nego su uglavnom prepisivali Genealošku tablicu kuće Petrović-Njegoš od Dušana Vuksana, čije podatke nijesu provjeravali. Prema Vuksanovoj tablici je nacrtan i dio rodoslova Petrovića, koji se nalazi u Njegoševoj rodnoj kući u Njegušima. Tako se greške i nelogičnosti o rodbini vladike Save i dalje doslovno prepisuju, „vjerujući“ da se radi o tačnim podacima.

Ja sam napisao tablicu pod naslovom *Genealoška tablica njeguškog bratstva Petrovića* (zaključno s pokoljenjem Mihaila Mirkova, unuka kralja Nikole), koju sam objavio kao posebno izdanje u Bijelom Polju 1986. godine. U nju sam unio samo muška imena bratstva Petrovića bez ikakvih podataka o njima. (U Njegoševu rodnu kuću je 10. juna 2010. godine postavljena i ova moja tablica).

Istoričar Željko Vujadinović je u srpskom narodnom ilustriranom kalendaru „Danica“ za 1999. godinu (Vukova zadužbina, Beograd, 1998) objavio članak „Dinastija Petrović“ sa tablicom pod naslovom „Rodoslov porodice Petrović-Njegoš“. Ta je tablica objavljena i u zborniku radova sa međunarodnog naučnog skupa „Dinastija Petrović-Njegoš“ (Podgorica, 2002, Tom I). Vujadinović je starije generacije bratstva Petrovića prikazao kao Dušan Vuksan, tako da mnoge greške ni u ovoj tablici nijesu ispravljene. On je na osnovu podataka, uglavnom, iz matičnih knjiga, prikazao i mlađe generacije bivše crnogorske dinastije.

U Vuksanovoj tablici Petrovića stoji da se jedna kćerka Stanka Stijepova zvala Rake (Raka), koja je bila udata za Pera Kaluđerovića. U jednoj od narednih tablica je napravljena štamparska greška prema kojoj se ova sestra knjaza Danila zvala Rake. Ta se očigledna štamparska greška povlači kroz sve novije tablice bratstva Petrovića koju nije otklonio ni Željko Vujadinović.

Supruga Marka Dragova (brata vojvode Boža) zvala se Joše Stanković, što je ispravno napisano. U Vujadinovićevoj tablici žena istog imena i prezimena se nalazi i pored imena Markovog sina dr Draga. Međutim, dr Drago se nije ženio...

U starim matičnim knjigama stoji da je Petar Stanka Gajova rođen 26. juna 1900. godine, a Vujadinović je umjesto godine njegovog rođenja stavio znak pitanja.

Đuro Gajov Petrović je imao sina Mila i kćerku Mariju. Milo Đurov je rođen 2/14. oktobra 1889. godine. On je pod imenom Milo upisan u stare matične knjige njegušskog sela Erakovića, pa mu je naravno, to ime unio i D. Vuksan u Genealošku tablicu kuće Petrović-Njogoš. Međutim, Željko Vujadinović ga je greškom nazvao Mihailo. Ispod imena je napisana godina njegovog rođenja (1889) i „godina smrti (1941)“. A zatim ime njegove kćerke Milene.

Blažo Sredanović je kod Los Anđelesa objavio intervju sa Milovom kćerkom Milenom, koji je objavljen pod naslovom „Magično ime Montenegro“ u podgoričkom nedjeljniku „Monitor“ 19. aprila 2001. godine. Odatle navodim nekoliko osnovnih podataka o Milu i Mileni. Milo Đurov je 1919. godine napustio Crnu Goru i živio u raznim zemljama, uglavnom u Engleskoj i Irskoj. Godine 1927. se oženio Engleskinjom Helen Smit sa kojom je nakon godinu dana dobio kćerku Milenu. On se poslije izvjesnog vremena od te žene razveo. Milo je za vrijeme Drugog svjetskog rata napustio London i odselio se u Irsku. Pošto se u Crnu Goru nikome nije javljao, vjerovalo se da je za vrijeme rata (zajedno s porodicom) poginuo. Umro je u Irskoj mjeseca novembra 1978. godine.

Milena Milova se dvaput udavala. Njen drugi muž se zove Malkolm Tompson.

Rade Labudov je imao petoro djece: Mihaila, Đordija, Danicu, Jelenu i Mirka. Njihova imena ovdje navodim po redu rađanja, jer Željko Vujadinović nije tako učinio. Za Danicu (1937-2009)

je napisao da je bila udata za Graciju Pavlovića, koji je umro 1984. godine. Međutim, muž Danice Radeve je bio Gracija Pavović, Hrvat iz Tivta.

Genealogiju Petrovića (odnosno svih njeguških Erakovića) je trebalo početi proučavati još u doba njihovih mitropolita, ali je to, nažalost, propušteno. Tako je sada skoro nemoguće izvršiti važne dopune i ispravke. Ja sam, kao samouki historičar i etnolog, ovaj važni posao mogao samo djelimično da uradim, jer su moji uslovi za bavljenje naukom minimalni.